BİRİNCİ BÖLÜM

1905 BİRİNCİ RUS İHTİLÂLİ YILLARINDA AZERİLER VE ERMENİLER

I. BİRİNCİ RUS İHTİLÂLİ VE AZERİLER.....18
A. Azerbaycan'da Birinci Rus İhtilalini Hazırlayan Sebepler.....18
1. Ekonomik Sebepler.....18
a. Toprak Reformunun Getirdikleri.....18
b. Köy Ekonomisi.....21
c. Köylülerin Zor Durumu ve Tepkiler..... 24
d. Kaçaklar Hareketi.....27
2. Azerbaycan'da Sanayinin Gelişmesi.....28
a. Petrol Sanayi.....28
b. Başka Sanayi Dalları ve Nakliyat.....34
3. Sınıfların Şekillenmesi.....36
a. İşçilerin Durumu.....37
b. Grevler.....40
c. Köylüler ve Tarım Politikası.....41
4. Siyasî Sebepler.....43
a. Sosyal Demokrasi ve İşçi Hareketleri.....43
b. Rus-Japon Savaşı ve Azerbaycan'a Tesiri.....48
c. Siyasî Örgütlenme.....52
5. Sosyal ve Kültürel Sebepler.....57
a. Eğitimin Gelişmesi.....57
b. Sosyal ve Kültürel Hayatta Canlanma.....61
c. Kütüphanecilik Atılımları.....66
d. Özel Yayıncılık.....72
B. Birinci Rus İhtilalinin Başlaması ve Ekonomide Grevler Dönemi..... 74
1. Siyasî Hayatta Meydana Gelen Değişiklikler.....78

a. Azeri Milletvekillerinin Duma'daki Faaliyetleri ve Siyasî Teşekküller....78
2. Sosyal ve Kültürel Değişiklikler....95
a. Cehaletle Mücadele....95
b. Fikir Hürriyetinde İlk Adım....97
c. Edebî Görüşler....103
d. Sosyal Kuruluşların Etki Alanı....104
II. BİRİNCİ RUS İHTİLÂLİ VE ERMENİLER.... 113
A. Birinci Rus İhtilâlini Hazırlayan Sebepler....113
1. Ekonomik Sebepler....113
a. İşçi Hareketlerinin Başlaması....116
b. 1903'te Hağbad Köylülerinin Durumu....119
2. Siyasî Sebepler....119
a. Aydınların Şuurlanmadaki Rolleri....119
b. Sosyalistlerin Harekete Geçişi....122
c. Ermeni Emlâkının Müsaderesi....127
d. Siyasî Kuruluşlar....129
e. Hınçakla Taşnaksutyun Arasındaki Farklılıklar....131
3. 19. Yüzyılın İkinci Yarısında Ermeni Kültür Hayatı.... 135
a. Basında Hızlı Gelişme....136
b. Eğitim İçin Sarf Edilen Gayretler....140
c. Edebiyat Atılımları 142
d. Sanatın Rolü....148
B. Birinci Rus İhtilâlinin Ermeniler Arasında Yayılması ve Sosyal Demokrat Teşkilatların Şekillenmesi 150
1. İşçilerin Durumu ve Grevler....150
a. Ekim Siyasî Grevleri ve İş Yavaşlatmalar....152
b. Aralık (Dekabr) Ayındaki Silahlı İsyanın Yankıları....153
2. İhtilâlin Seyrinde 1906-1907 Yılları....154

İKİNCİ BÖLÜM

KAFKASYA ÖTESİ'NDE MİLLİYETÇİLİK AKIMLARI

I. AZERBAYCAN'DA MİLLÎ MESELELER VE MİLLETLERİN KENDİ KADERLERİNİ TAYİN ETMESİ....157
A. 1905'ten Önce Millî Uyanış Devri ve Ruslaştırma Siyaseti....157
B. Azerbaycan Bolşeviklerinin ve Milliyetçi-Muhafazakâr Aydınların Millet Anlayışı, Sınıf Mücadeleleri....164
C. Azeri ve Ermeni Sosyalistlerinin İşbirliği....176

D. Azerbaycan Bolşeviklerinin Halklar Dostluğu Anlayışı.....189
E. İslâm Dininin Millî Hareketlere Tesiri.....197
F. Azerbaycan'da Kimlik Sorunu.....199
1. Dinî ve Saf Şiî Kimliği.....199
2. Azeri Kimliği.....200
3. Türk Kimliği.....201
4. Panislâm Kimliği.....204
II. ERMENİLERDE MİLLİYETÇİLİĞİN ORTAYA ÇIKIŞI.....205
A. Kafkasya Ötesi'nde Ermenilerin Siyasî ve Kültürel Faaliyetleri.....205
B. Ermeni Aydınların Halk Üzerindeki Etkisi.....208
C. Ermeni-Gürcü Münasebetleri.....218
D. Ermenilerin Toprak İddialarının Millî Şuura Tesiri.....227
E. Taşnaksutyun Partisinin Ermeni Milliyetçiliğindeki Rolü.....233

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AZERİ-ERMENİ ÇATIŞMALARI VE KAFKASYA ÖTESİ'NDE KRİZ (1905-1907)

I. AZERİLER VE ERMENİLER ARASINDAKİ ÇATIŞMALARIN SEBEBİ.....252
A. Basın Organlarının Olaylara Bakış Tarzı.....252
B. Azeri-Ermeni Çatışmaları.....266
1.Bakü Olayları.....268
2. Nahçivan Olayları.....277
3. Erivan Olayları.....282
4. Eçmiadzin, Cebrayıl-Karyakin, Gence, Şuşa ve II. Bakü Olayları.....291
5. Tiflis Olayları.....310
6.Tiflis Barış Görüşmeleri (20 Şubat 1906).....310
7. Katar Olayları.....314
8. Zengezur Olayları.....315
C. Azerilerin ve Ermenilerin Şikâyetlerinin İdarî Makamlara Yansıması.....316
II. 1905 GENEL GREVLERİNDE AZERİLER VE ERMENİLER ARASINDA MEYDANA GELEN ÇATIŞMALAR.....321

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

1907-1920 YILLARI ARASINDA AZERİ-ERMENİ ÇATIŞMALARI VE BÜYÜYEN KRİZ

I. MART OLAYLARINDA AZERİLER VE ERMENİLER.....330
A. Azerbaycan'daki Mühim Siyasî Olaylar (1907-1920)..... 330
1. İhtilâle Götüren Siyasî Gelişmeler.....330
a. Kafkasya Ötesi Seymi.....342
b. Azerbaycan Bağımsızlığını İlân Ediyor.....347
2. Azerbaycan'da Sovyet Hâkimiyetini Hazırlayan Şartlar ve Rusya.....363
B. İki İhtilâl Arasında Ermenilerin Durumu (1905-1917).....367
1. Bolşeviklerin Taşnaklarla Mücadelesi 374
C. Mart Olayları (31 Mart 1918).....383
1. Mart Olaylarından Sonra Meydana Gelen Çatışmalar.....393
a. Şamahı Olayları.....394
b. Kuba Olayları.....395
c. Erivan Olayları.....397
II. Karabağ ve Nahçivan'daki Çatışmalar (1919-1920)..... 400
A. Karabağ Olayları.....400
B. Nahçivan Olayları.....408

BEŞİNCİ BÖLÜM

AZERİLER VE ERMENİLER ARASINDA EKONOMİK, SOSYAL VE KÜLTÜREL SAHALARDAKİ İLİŞKİLER (1905-1918)

I. KAYNAKLARA GÖRE EKONOMİK İLİŞKİLER..... 412
A. Nüfus Ve Sosyal Yapı Verileri.....414
II. AZERİLER VE ERMENİLER ARASINDAKİ KÜLTÜREL İLİŞKİLER..... 435
A. Edebî İlişkiler.....435
1. Sözlü Edebiyat.....435
2. Yazılı Edebiyat.....443
B. Eğitim Seviyesinde Farklılıklar.....454
III. ERMENİLERLE İLGİLİ GÖRÜŞLER.....464

SONUÇ.....482
BİBLİYOGRAFYA.....491
I. ARŞİV BELGELERİ.....491
A. Basılmamış Arşiv Belgeleri.....491
B. Basılı Arşiv Belgeleri.....493
II. GAZETE VE DERGİLER.....493
A. Kitap Ve Makaleler.....496
DİZİN..... 515
HARİTALAR